

Professor Astrid Saava 75

25. veebruaril 2013 austas Tartu Ülikooli tervishoiu instituut oma emeriitprofessorit Astrid Saavat tema 75. juubelisünnipäeval teemakohase konverentsiga TÜ ajaloo muuseumi valges saalis, vt lähemalt <http://uttv.ee/naita?id=16699>.

Astrid Saava lõpetas TRÜ arsti-teaduskonna 1962. aastal ning asus seejärel tööle samas hügieenikateedri assistendina. Aastatel 1970–1983 töötas ta Tallinna Polütehnilise Instituudi sanitaartechnika problemlaboratooriumis. Tema peamiseks uurimisvaldkonnaks on läbi aastate olnud Eesti veevarude kasutamise ja kaitses tervishoiuaspektid. Nendel teemadel kaitses ta 1967. aastal meditsiinikandidaadi väitekirja ja 1974. aastal meditsiinidoktori väitekirja, millega sai temast Tallinna Polütehnilise Instituudi (hilisema Tallinna Tehnikaülikooli) esimene naissoost teadusdoktor.

Pärast Eesti jõgede ja järvede ning põhjavee uuringuid sukeldus prof Saava oma teadustöös n-ö rahvusvahelistesse vetesse: ta osales Soome lahe vee puhtuse ja reostuskaitse uuringutes, mis toimusid Nõukogude Liidu ja Soome koostöös, ning Balti mere konventsiooni Helsingi komisjoni töö raames toimunud Balti mere seisundi hindamisel. Prof A. Saava töötas aastaid ainsa rahvatervishoiu eksperdina globaalsete veevarude hindamise ja prognoosimise töörühmas (GIWA). Võib julgelt väita, et Astrid Saava on tunnustatud veehügieeni asjatundja nii Eestis kui ka rahvusvahelises ulatuses.

Juubilar on osalenud mitmete seaduste ja teiste riiklike dokumentide väljatöötamises. Ta on olnud Eesti säästva arengu valitsuskomisjoni liige, Sotsiaalministeeriumi

rahvatervishoiu nõunik, kauaaegne meditsiinterminoloogia komisjoni ja Eesti Teaduste Akadeemia looduskaitse komisjoni liige, Tartu Tervisekaitsjate Teadusliku Seltsi president. Ta on ka Eesti Naisüliõpilaste Seltsi vilistlane.

1987. aastal kutsuti Astrid Saava tagasi Tartu Ülikooli. Professori ja kateedrijuhatajana langes peatselt tema õlgadele hügieenikateedri reorganiseerimine tervishoiu instituudiks ning nn uue rahvatervishoiu (*new public health*) valdkonna arendamine ja õppe alustamine Tartu Ülikoolis. Uute õppeainetena tuli hakata õpetama epidemioloogiat, meditsiinisotsioloogiat, terviseedendust ja tervishoiuökonomikat. Hügieeni ala reformiti keskkonna- ja töötervishoiuks, tervishoiuorganisatsiooni valdkond aga tervishoiukorralduseks. Tuli koostada uued aineprogrammid, leida õppejõud ja korraldada nende erialane väljaõppe. Tagasihoidlik hügieenikateeder muutus peagi TÜ arstiteaduskonna suurimaks, viie õppetooliga tervis-

hoiu instituudiks. Hoogsalt hakkas arenema teadustöö. 2000. aastast käivitus tema osalusel esimest korda Eestis rahvatervishoiu magistriõpe. Neile pöördeliste aastatele tagasi vaadates võib öelda, et Astrid Saava on andnud nii Tartu Ülikooli kui ka kogu Eesti jaoks suure panuse hügieeniõpetuse reformimisel nüüdisaegseks rahvatervishoiuteaduseks. Ka pärast emeriitprofessorriks saamist (2003) on Astrid Saava jätkanud erialast tegutsemist ning ta on hinnatud ekspert erinevate keskkonnatervishoiu-probleemide lahendamisel.

Professor Astrid Saava on kolleegide seas hinnatud oma töökuuse, täpsuse ja põhjalikkuse poolest. Täna seni võtab juubilar osa instituudi tööst, juhendab kraadiõppureid, loeb valikkursust, tegeleb aktiivselt keskkonnatervishoiu eestikeelse terminoloogia arendamisega. Ta on populaarseks ja oodatud lektoriks nii rahvatervishoiu magistriõppes kui ka üritustel väljaspool instituuti.

Astrid Saava on meeldiv kaaslane, kelle kutse minna Eestimaa kauni loodusega matkaradadele ning seene- ja marjareisidele on kolleegid alati hea meelega vastu võtnud. Tervisliku eluviisi järgijana ja optimistliku meelelaadiga on prof A. Saava suureks eeskujuks noorematele kolleegidele. Nooruses alguse saanud spordiharrastus ei ole teda jätnud siiani ning professorit võib sageli kohata nii suusarajal kui ka muudel tervisespordiüritustel.

Jätkugu juubilaril head tervist, rõõmsat meelt ja kaasalöömistahet nii instituudi kui ka kogu ülikooli tegemistes!

Kolleegid TÜ tervishoiu instituudist
ene.indermitte@ut.ee